

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาเพื่อค้นคว้าปัจจัยการเข้ามาพำนักระยะยาว การตั้งชุมชนและการปรับตัวโดยวิธีการสร้างพื้นที่โดยธรรมชาติของชาวญี่ปุ่นวัยเกษียณที่มาพำนักระยะยาวในอำเภอเมืองเชียงใหม่เพื่อการอยู่ร่วมกันกับชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาเอกสาร สังเกตสภาพชุมชนในพื้นที่ และสัมภาษณ์ชาวญี่ปุ่นวัยเกษียณที่พำนักในเมืองเชียงใหม่

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่ทำให้ชาวญี่ปุ่นตัดสินใจมาพำนักระยะยาวในเมืองเชียงใหม่ได้แก่ ภูมิหลังด้านครอบครัว เศรษฐกิจ สังคม การเปลี่ยนแปลงค่านิยม การบริการข้อมูลและการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ จากองค์กรรัฐบาล องค์กรเอกชนและองค์กรไม่แสวงหากำไร

จากการสังเกตการณ์และสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายพบว่าย่านที่ชาวญี่ปุ่นวัยเกษียณนิยมพำนัก คือย่านนิมมานเหมินท์ และถนนห้วยแก้ว เนื่องจากบริเวณดังกล่าวมีธุรกิจให้บริการลูกค้าชาวญี่ปุ่นจำนวนมาก นอกจากนี้จะเห็นการเกิดชุมชนทางกายภาพแล้ว ชาวญี่ปุ่นวัยเกษียณยังมีการตั้งชุมชนเครือข่ายทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ แต่ละกลุ่มมีวัตถุประสงค์และกิจกรรมแตกต่างกัน ชาวญี่ปุ่นวัยเกษียณจะมีพื้นที่ของตนโดยการเลือกเข้ากลุ่มตามความสนใจ มีทั้งกลุ่มที่ให้และรับความช่วยเหลือ ตอบสนองความต้องการและสร้างชีวิตให้มีคุณค่า นอกจากนั้นการรวมกลุ่มยังเป็นการสร้างพลังอำนาจในการเรียกร้องต่อบริการสังคมไทย ขณะที่ชาวญี่ปุ่นวัยเกษียณที่มาพำนักในประเทศไทยเป็นเวลานานเริ่มเข้าใจและคุ้นเคยกับชาวท้องถิ่น และมีการสร้างกลุ่มอย่างไม่เป็นทางการขึ้น เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือทำประโยชน์ให้กับชาวไทยในท้องถิ่นมากขึ้น อันเป็นการสะท้อนถึงการปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันในสังคมใหม่ อย่างไรก็ตามยังมีข้อจำกัดบางประการ อาทิ เงื่อนไขของวิชา อุปสรรคด้านภาษา และความแตกต่างด้านอายุ

การศึกษาสรุปได้ว่าชาวญี่ปุ่นส่วนใหญ่เลือกมาพำนักระยะยาวที่เชียงใหม่เพื่อต้องการประหยัดค่าใช้จ่ายในการดำเนินชีวิตในบั้นปลาย ในขณะที่ชาวไทยส่วนใหญ่คาดหวังที่จะได้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากชาวญี่ปุ่นที่พำนักในเมืองเชียงใหม่ ในอนาคตกลุ่มชาวญี่ปุ่นวัยเกษียณยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ดังนั้นการจะสร้างสังคมการอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืน ควรสร้างพื้นที่ให้คนทั้งสองวัฒนธรรมได้มีโอกาสแลกเปลี่ยน เรียนรู้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมและสร้างสังคมการอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืน